

Obsah

1. Úvod	9
1.1 Teoretický rámec a formulace problému	12
1.1.1 Corporate Governance	13
1.1.2 Podnik jako prostor sociálního jednání	16
1.2 Stav bádání	18
1.3 Výběr podniků a pramenná základna	20
2. Vybrané podniky na začátku okupace	29
2.1 ČKD – nejistota mezi krizí hospodářskou a krizí státu	31
2.2 Spolek pro chemickou a hutní výrobu a nepříznivé následky Mnichovské dohody	34
2.3 Podnik v krizi: Pražská železářská společnost	38
3. Aktéři – plány – percepce	47
3.1 Nacistická hospodářská politika v Protektorátě mezi „germanizací“ a službou zbrojní produkci	49
3.2 Pronikání říšskoněmeckého kapitálu do protektorátní ekonomiky	52
3.3 Personální obnova v nejvyšších patrech průmyslu	56
3.3.1 „Odžidovštění“ protektorátního hospodářství	59
3.3.2 Mocenský zápas o pražské železářny	63
3.3.3 Bernhard Adolf: hospodářský stratég a šéf podniku	66
3.4 Stát a průmysl v Protektorátě Čechy a Morava	71
3.4.1 „Německý“ protektorátní průmysl	71
3.4.2 Tíseň a kooperační nátlak: Čechy a Morava ve „velkoněmeckém hospodářském prostoru“	75
3.5 Němci a Češi ve vrcholových pozicích protektorátního průmyslu	79
4. Manévrovací prostor podniků v nacistickém válečném hospodářství	99
4.1 Investice a podnikatelské strategie	101
4.1.1 Úspěšný nový směr: Spolek a stavba podniku v Neratovicích ...	102
4.1.2 Nezdařená sanace: investiční program pražských železáren	107
4.1.3 Investiční politika v podmínkách nacistického okupačního hospodářství	115

4.2	Skladba výroby a odbytové vztahy v protektorátních podnicích	117
4.2.1	ČKD na cestě ke zbrojní kovárně wehrmachtu	117
4.2.2	Zbrojní výroba jedinou možností	120
4.2.3	Zbrojní výroba ve službách totální války: program výroby stíhačů tanků	128
4.2.4	Válečný průmysl jako šance: vstup Spolku do farmaceutické výroby	136
4.3	Personální politika: podniky a jejich zaměstnanci	139
4.3.1.	Důsledky nacistické zaměstnanecké politiky pro protektorátní průmysl	140
4.3.2	Reakce protektorátního průmyslu na řídicí opatření v oblasti trhu práce	148
4.3.3	Prodlužování pracovní doby jako nástroj boje s nedostatkem pracovních sil	155
4.3.4	Řízení zaměstnanecké politiky a „národovecká politika“: srovnání mezi Protektorátem a říšskou župou sudetskou	159
4.4	Dopady státního řízení cen a mezd v Protektorátě	164
4.4.1	Pražská železářská společnost pod tlakem státní cenové a mzdové politiky	165
4.4.2	Dopady státní cenové a mzdové politiky na Českomoravské strojírny a Spolek	170
4.4.3.	Špatná situace Pražské železářské společnosti	175
4.5	Sociální politika a protektorátní průmysl	182
4.5.1	Státní sociální politika jako nákladový faktor protektorátního průmyslu	182
4.5.2	Podniková sociální politika	187
4.5.3	„Dát českému dělníkovi [...] nažrat“: závodní kantýny a dílenské kuchyně	190
4.5.4	Motivy a realita sociální politiky v Protektorátě	193
5.	Vztah mezi kapitálem a prací v podmínkách okupace	227
5.1	Organizace zaměstnanců v Protektorátě	229
5.1.1	„Vykastrované“ odbory	229
5.1.2	Místní zaměstnanecké reprezentace: podnikové výbory	231
5.2	Všudypřítomný nedostatek: všední den dělníka za války	235
5.2.1	Mzdy, ceny a kupní síla	236
5.2.2	Špatné zásobování potravinami a spotřebním zbožím	244
5.2.3	Těžkosti běžného pracovního dne	249
5.2.4	Ke vztahu podnikového vedení a osazenstva v době okupace	253
5.3	Pracovní boje v protektorátním průmyslu: k formám zaměstnaneckých protestů	257
5.3.1	Aktivní formy protestu	257

5.3.2 Stávkové vlny a přerušování práce v protektorátním průmyslu	258
5.3.3 Konkrétní případ: stávka ve slévárně litiny Vysočany ze srpna 1943	261
6. Českomoravský průmysl v podmínkách lidové demokracie	279
6.1 Personální a institucionální průlom	281
6.1.1 Personální „čistka“ v československém hospodářství	283
6.1.2 Od národní správy ke znárodnění průmyslu	292
6.2 Vybrané podniky po osvobození	299
6.2.1 Obtížná obnova ČKD	300
6.2.2 Konec tradičního podniku: Pražská železářská společnost	304
6.2.3 Úspěšný přerod: Spolek pro chemickou a hutní výrobu	308
6.3 Na cestě k plánovanému hospodářství	310
6.3.1 Od znárodnění průmyslu ke dvouletému plánu	311
6.3.2 Od dvouletky k pětiletce	321
6.3.3 Manažeři a plánované hospodářství	329
7. Shrnutí	353
7.1 Od nacistického válečného hospodářství k plánovanému hospodářství za socialismu	355
7.2 Vztah mezi kapitálem a prací v podmínkách nacistické válečné ekonomiky	358
7.3 Aktéři a instituce: ke Corporate Governance českomoravského průmyslu	361
7.4 Českomoravský průmysl a jeho manévrovací prostor	365
7.5 Badatelské perspektivy a diskuse	374
Poděkování	379
Poznámka překladatele	381
Přílohy	383
Seznam zkratk	385
Soupis pramenů a literatury	387
Archiválie	387
Tištěné prameny a soudobá literatura	389
Periodika	394
Seznam literatury	395
Jmenný rejstřík	439